

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

Vizuální a literární umění

Literární tvorba

Tematika poezie Petra Hrušky

**Praktická část: Takovej sadismus ve střední
Evropě / Such sadism in Central Europe**

**Teoretická část: Tematika poezie Petra
Hrušky / Thematics of Poetry of Petr
Hruška**

Autor: Vojtěch Černý

Vedoucí práce: MgA. Daniel Kubec

2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpal. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne 14. 4.

Podpis autora: Černý

Tímto bych chtěl poděkovat MgA. Danielu Kubcovi za konzultace a podporu při psaní mé bakalářské práce, panu Petrovi Borkovcovi za pomoc s výběrem tématu mé bakalářské práce a za cennou radu k její praktické části a panu PhDr. Antonínu Kudláčovi, PhD. za konzultace k mé bakalářské práci.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá poetikou sbírek *Obývací nepokoje*, *Měsíce*, *Auta vjíždějí do lodí* a *Nikde není řečeno* básníka Petra Hrušky. Jejím cílem je zjistit jaká témata v jeho poezii převládají a jakým vývojem prošla tematika v daných sbírkách. Práce rozebírá tyto sbírky z hlediska literárního žánru, kompozice, časoprostoru, témat, motivů, intertextuality, lyrického subjektu, postav, jazyka a básnických prostředků, přičemž se při této analýze opírá především o dobové recenze těchto sbírek v odborných časopisech, o odborné studie Karla Pioreckého a o analýzu a interpretaci jednotlivých básní těchto sbírek. Práce zjišťuje, že v Hruškově poezii převládají témata osamělosti, vykořeněnosti, mezilidských vztahů, všedního dne a nesmyslnosti světa. V pozdějších sbírkách se k nim přidávají témata cesty, intimity, rozpadu civilizace a kritiky konzumní společnosti. V Hruškově poezii časem přibývá k tématům v rovině osobní stále více témat v rovině obecné.

Praktická část práce je sbírka poezie, popisující postavy citlivých lidí, ocitajících se v dravé realitě moderní společnosti. Jednotlivé postavy zápasí s pochybnostmi o sobě, nešťastnou láskou nebo i s vůlí k životu. Ve sbírce se postupně odhalují i společenské problémy, které často zasahují do osobních životů lidí. Sbíрка se v závěru snaží hledat východisko, jak najít v takovém světě štěstí. Básně inklinují k formě písňových textů. Je v nich užit rým, většinou se skládají ze strof o čtyřech verších a některé z nich obsahují refrény.

Klíčová slova, teoretická část:

Poezie, témata, motivy, civilizace, osamělost, Petr Hruška, kritika ideologie, interiéry, zánik, vztahy.

Klíčová slova, praktická část:

Básníci, lidi, terapie, populární psychologie, empatie, svět, rozpad hodnot, kritika ideologie, konzumerismus, nešťastná láska, pochyby o sobě samém, konec světa.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the poetics of poetry collections *Obývací nepokoje*, *Měsíce*, *Auta vjíždějí do lodí* and *Nikde není řečeno* of poet Petr Hruška and its goal is to determine what are the crucial themes of his work and how the themes in his work evolved. The thesis analyzes these collections from the point of composition, time, space, themes, motives, intertextuality, lyrical speaker, characters, language and poetic figures, while this analysis is based primarily on period reviews of these collections in professional journals and professional studies by Karel Piorecký and the analysis and interpretation of individual poems of these collections. The work concludes that prevailing themes in Hruška's poetry are the themes of loneliness, interpersonal relationships, everyday life and the absurdity of the world. In later collections, the themes of journey, intimacy, the disintegration of civilization, and critique of consumer society are added to them. In Hruška's poetry, over time, there are more topics in general level added to personal topics.

The practical part of the work is a collection of poetry, describing the figures of sensitive people, finding themselves in the harsh reality of modern society. Individual characters struggle with doubts about themselves, unrequited love or even the will to live. The collection also gradually reveals societal problems that often affect lives of people on personal level. In the end, the collection tries to find a way live a happy life in such a world. Poems incline to the form of song lyrics and therefore there is a use of rhyme, most of them compose of four-verse strophes and some of them include chours.

Keywords, theoretical part

Poetry, themes, motifs, civilization, loneliness, Petr Hruška, critique of ideology, interiors, extinction, relationships.

Keywords, practical part:

Poets, people, therapy, popular psychology, empathy, the world, the disintegration of values, critique of ideology, consumerism, unrequited love, doubts about oneself, the end of the world.

Obsah

1. Úvod	7
2. Obývací nepokoje	9
2.1 Témata, motivy a intertextualita	10
2.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk, básnické prostředky	15
3. Měsíce	18
3.1 Témata, motivy a intertextualita	19
3.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk, básnické prostředky	21
4. Auta vjíždějí do lodí	25
4.1 Témata a motivy.....	26
4.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk a básnické prostředky	30
5. Nikde není řečeno	32
5.1 Témata, motivy a intertextualita	33
5.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk a básnické prostředky	38
6. Závěr	40
7. Bibliografie	42
8. Takovej sadismus ve střední Evropě	44

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá poetikou ostravského básníka Petra Hrušky. Petr Hruška je na české literární scéně známý, o jeho tvorbě však zatím nevzniklo velké množství odborné literatury. Cílem této práce je analyzovat vývoj jeho poetiky ve čtyřech vybraných sbírkách: *Obývací nepokoje*, *Měsíce*, *Auta vjíždějí do lodí* a *Nikde není řečeno*, a zjistit, jak se v jednotlivých Hruškových sbírkách vyvíjela tematika.

Vybrané sbírky budou analyzovány z hlediska kompozice, časoprostoru, témat, motivů, intertextuality, lyrického subjektu, postav, jazyka a básnických prostředků. V úvodní podkapitole budou rozebrány literární žánr, kompozice a časoprostor. Ve druhé podkapitole budou rozebrány témata, motivy a intertextualita. Ve třetí potom budou rozebrány lyrický subjekt, postavy, jazyk a básnické prostředky. Při tomto rozboru bude práce čerpat jednak ze sekundárních zdrojů (recenzí a Pioreckého odborných studií) a jednak z analýzy a interpretace vybraných Hruškových básní. V prvním případě půjde především o recenze literárních kritiků Jana Štolby, Pavla Kotrly, Marie Langerové, Karla Pioreckého, Radima Kopáče, Ladislava Jurkoviče a Romana Polácha a o odborné studie Karla Pioreckého. Petrem Hruškou se již ve své bakalářské práci *Topos pokoje v poezii Petra Hrušky* zabývala Helena Pazdiorová a v závěrečné práci *Poetika básní Petra Hrušky* se jím zabývala Šárka Vaňková. Tato práce bude čerpat také z nich.

Petr Hruška je jedním z nejvýraznějších básníků na současné literární scéně. Na tu vstoupil v devadesátých letech sbírkami *Obývací nepokoje* (1995) a *Měsíce* (1998), ve kterých představil svou básnickou vizi: rozsahem se jednalo o kratší básně, psané volným veršem a konkrétním jazykem, které byly existenciálně laděné a inspirované poetikou Skupiny 42. Miroslav Balašík v knize *Postgenerace: Zátíší a boje poezie 90. let 20. století*, označuje Hrušku jako básníka „empirického“ s tím, že se jeho poezie vztahuje „k obecně sdílené realitě a životním zkušenostem.“¹ Sbírkou *Auta vjíždějí do lodí* pak mnoho kritiků vnímalo jako tematický předěl v jeho tvorbě.² Sbíрка *Nikde není řečeno* je Hruškovou poslední a reprezentuje tak bod, do kterého poetika jeho díla dospěla v současnosti.

¹ Balašík 2010, s. 124.

² Štolba 2008, s. 22; Kopáč 2008, s. 202.

Předpokladem této práce je, že hlavní vývojový trend v Hruškově tematice bude postupný odklon z roviny osobní do roviny obecné. Dalším předpokladem je to, že v celé jeho tvorbě přetrvávají témata existenciality: krize v komunikaci, osamělost, odloučenost jedince a nesmyslnost světa.

Hruška vydal celkem sedm sbírek poezie, jednu sbírku básní v próze a dvě knihy prozaické. Hruška je též literární vědec, historik a autor monografií básníků Karla Šiktance (*Někde tady*) a Ivana Wernische (*Daleko od ničeho*). Je také autorem mnoha literárních studií a sloupků, které publikoval v časopisech *Tvar*, *Host* nebo *Weles*.

2. Obývací nepokoje

Obývací nepokoje je sbírka, ve které Hruška vytyčil styl, který je typický pro celou jeho tvorbu, a kniha tak může být vnímána jako proces utváření tohoto stylu („*Obývací nepokoje* jsou dnes především svědectvím o hledání svého ideálního jazyka.“).³ Název vystihuje obsah celé sbírky a to tím, že jednak odkazuje na prostor, ve kterém se sbírka odehrává, kterým jsou interiéry lidských obydlí, jednak vyjadřuje jeden z hlavních motivů sbírky (nepokoj). Zároveň můžeme název vnímat jako oxymoron, vzhledem k tomu, že pokoj je místo, od něž očekáváme klid.⁴

Žánrově se jedná o lyrickou poezii. Básně jsou krátkého rozsahu, psané většinou volným veršem. Kritik Pavel Kotrla píše: „Vedle tradičních signálů básnickosti textu (strofa, rým), se tu objevují postupy až kamsi k experimentální poezii (enigmatická spojení slov, jejich permutace).“⁵ Verše jsou většinou krátké a úsečné, někdy psané na dobu jednoho nádechu. Kotrla dále uvádí, že básně ve sbírce mají až baladický podtón.⁶ Jsou tedy spíše ponurého ladění a zaměřují se na postavy s tragickými osudy.

Sbírka je rozdělena do dvou oddílů: *Obývací nepokoje* a *Chvilé pro rybu*. První oddíl zachycuje krátké okamžiky z životů uvnitř bytových interiérů. Objevují se zde různé postavy, z nichž nejvýraznější je chlapec Adam, který zde vystupuje ve třech básních.

Druhý oddíl *Chvilé pro rybu* se zaměřuje spíše na osobu lyrického vypravěče. „Již to není křik okolního světa, který dotírá na jedince. Křik nyní vydává jedinec, aby přehlušil ticha prázdna, kterými může být obklopen.“⁷ Některé po sobě jdoucí básně ve druhém oddíle na sebe navazují dobou, ve které se odehrávají (například v adventním období: „Vánoční přání“, „Anděl“, „Chvilé pro rybu“), k čemuž může odkazovat i název tohoto oddílu. Po nich následují básně zasazené do podzimní přírody („rezavý hřebík listopadu“, „řeka unášela žluté listíčko“).

Většina básní se odehrává v uzavřených prostorech: pokojích, předsíních, kuchyních, koupelnách, autobusech. Hruška tím vyvolává stísněnou atmosféru a uvádí nás do prostředí, ve kterém se mezilidské vztahy zintenzivňují. Společenský život se potom

³ Piorecký 2004, s. 10.

⁴ Kotrla 1996, s. 21.

⁵ Piorecký 1996, s. 10.

⁶ Kotrla 1996, s. 21.

⁷ Tamtéž.

odehrává v prostředí hospod. Exteriéry jako park zde slouží jako únik před neklidnými interiéry. První báseň „Kolem Ostrava“ zasazuje čtenáře do prostředí Ostravy, čímž je naznačeno (ale ne nutně řečeno), že Ostrava je také dějištěm celé sbírky. Ostrava zde ale není blíže konkretizována, kromě pro ni typického prostředí hospod a periferních bytů.

V debutové sbírce se také utváří Hruškovu pojetí času, ve kterém se lyrický subjekt soustředí na zachycení jednoho okamžiku, a básně proto nejsou příliš dějové.⁸ Tyto momenty se přitom mohou opakovat v jakési každodenní/každotýdenní/každoroční rutíně a stereotypu.

2.1 Témata, motivy a intertextualita

V souvislosti s Hruškovou tematikou je mezi literárními kritiky (Štolba, Piorecký, Polách) často skloňováno adjektivum „existenciální“.⁹ Definice existencialismu jakožto filozofického směru je poměrně složitá. Témata akcentovaná v existenciální literatuře, která lze najít u Hrušky, jsou úzkostné vnitřní stavy jedince, jeho osamocení, jeho problém komunikovat s ostatními ve světě, ze kterého se vytratil vyšší řád, a tedy i smysl.¹⁰

Hlavními tématy Hruškovy první sbírky jsou každodenní život, rutina, marnost a absence vyššího významu. Dále jsou jimi mezilidské vztahy a jedinci, kteří prožívají běžné, avšak někdy až traumatizující zkušenosti, stejně tak jako osamělost a ztráta komunikace (postavy v básních spolu málokdy interagují). Figurují zde také motivy jako řev a hluk¹¹ („veškeré ostatní soulože / jen křik / a spokojenost“, „kdeže / řval ze sídlištního balkónu“, „žena kašle / a kachle“),¹² které podporují atmosféru neklidu.

Marie Langerová si všímá relativně protikladných motivů: „Žádosti o ruku a rozvody, modlitby a milování, kurvy a andělé, soboty a neděle, ryby a lidi neboli Vánoce.“¹³

Výrazným tématem je rutina, která je zdůrazněna například užíváním po sobě jdoucích dnů v týdnu v množném čísle („Soboty“, „Neděle“, „Pondělí“) jakožto názvů básní. Postavy v básních často vykonávají rutinní činnosti jako například domácí práce. Motiv práce v domácnosti podporují téma rutiny („Ale většinou je klid / svatý klid / Ve kterém pere

⁸ Piorecký 1996, s. 10.

⁹ Štolba 2008, s. 22; Piorecký 2004, s. 10; Polách 2019, s. 54.

¹⁰ Burh, Klaus 1985, s. 178, 179.

¹¹ Kotrla 1996, s. 21.

¹² Hruška 1995, s. 24, s. 15.

¹³ Langerová 1996, s. 5.

vaří uklízí / [...] / nakoupit vyžehlit / vyplnit dotazníky.“)¹⁴ Tyto motivy jsou nejvýraznější v básni „Soboty“:

Soboty

Dělám pořádek v obýváku

Nic

Kromě lehounkých přesahů do vesmíru

Přejdu do ložnice

Nic

Kromě věčnosti nic

Dělám pořádek ve špajzce

Nic

Nic

Byt je uklizený

Ježišmarjá¹⁵

Zde se téma rutiny spojuje s tématem absence významu. Lyrický subjekt se věnuje stereotypní činnosti, která ho přivádí k uvědomění si absurdity existence.¹⁶

Další básní, která se zabývá tematikou marnosti, je báseň „Chvilé pro rybu“ („marně se hrnou / do úžasného prostoru / této nebezpečné /tiše vržené chvíle.“).¹⁷ Vypráví o rybách, které ve svém životě nevyhnutelně putují ke chvíli, kdy budou snědeny. „Chvilé pro rybu“ je zde cynickou metaforou pro štědrovečerní večeři, zbavenou veškeré slavnostní atmosféry a oholenou pouze na vyprázdněný akt snědení ryby. Báseň o marné pouti ryb na štědrovečerní tabuli tak podporuje téma vyprázdněnosti smyslu každodenní lidské existence a může být metaforou na lidský život, nevyhnutelně končící smrtí.

Dalším výrazným tématem této sbírky jsou vztahy a s nimi spojené radosti i obtíže. Kromě již zmíněných rozvodů a žádostí o ruku se ve sbírce odehrávají také hádky, společné večeře,

¹⁴ Hruška 1995, s. 9.

¹⁵ Tamtéž, s. 18.

¹⁶ Manová 2013, s. 5.

¹⁷ Hruška 1995, s. 30.

milování přes inzerát, pití v hospodě a návštěvy v nemocnicích. Se všemi těmito činnostmi je spojen také hluboký neklid, který je obsažen už v názvu knihy.¹⁸

Básník se však věnuje i závažnějším tématům, která k životu v domácnosti mohou patřit. V básni „Žádost o ruku“ vytyčuje Hruška několik abstrakt, které poté rozvádí („Potom láska / s pugétem nešťastných básniček / před vypaseným přirozením / za ní věrnost / vyzáblá klaustrofobií domácího vězení / a slušnost / s vyholeným podpaždím.“).¹⁹ Autor zde staví do ostrého kontrastu svět ideálů s reálným světem. A stejně tak jako očekávání nevěsty i očekávání čtenáře boří tvrdou realitou. Na mysli vytanou příběhy přeživších, které jejich týrající partner z žárlivosti oddělil od přátel a blízkých.

Marie Langerová označuje Hruškovu debutovou sbírku jako „Kolářovy mýty všedního dne oholené na dřev.“²⁰ Odkazuje tím k jeho určité tematické návaznosti na Skupinu 42, která se zaměřovala na popis každodenního života člověka ve městském prostředí a s tím spojené existenciální vypětí a snažila se vytvořit mýtus tohoto každodenního života.²¹ Tento mýtus Hruška od Skupiny 42 přebírá, stejně tak jako přebírá existencialitu. Jindřich Chalupecký v manifestu této skupiny uvedl: „Má-li umění nabýt ztraceného významu v životě jednotlivcově, musí se vrátit k věcem, mezi nimiž a s nimiž člověk žije.“²² Takto se i Petr Hruška navrácí ke „věcem, mezi nimiž člověk žije“ namísto tvorby složitých abstraktních metafor.

V *Obyvacích nepokojích* najdeme také intertextuální odkazy na klasické české básníky (Seifert, Kainar, Halas), které se zde vyskytují v podobě parafrázovaných veršů, nápodoby původní básně anebo přímé reference. Například se zde vyskytuje reference na sbírku *Maminka* Jaroslava Seiferta:

Listopad teď bývá hledaný
jako soustrast sousedky nad krájenou cibulí
a studený
jako večere
Už si беру

¹⁸ Kotrla 1996, s. 21.

¹⁹ Hruška 1995, s. 13.

²⁰ Langerová 1996, s. 5.

²¹ Čornej, Janoušek 2007, s. 166–177.

²² Chalupecký 1940, s. 37.

ten silnější svetr
a pořád přestávám kouřit
Ne
nic nového
jenom jsem nadělal pár dluhů

A třetí den
tvého pobytu v nemocnici
jsem pochopil
spoustu Seifertových veršů

maminko²³

Lyrický subjekt zde promlouvá k postavě, vypráví jí o tom, jak se má, o dlužích, které nadělal a o svých pokusech přestat kouřit. Oslovením maminko tak jednak prozrazuje, na koho promlouvá, jednak to jaké Seifertovy verše pochopil (jedná se odkaz na název jeho sbírky *Maminka*). Zároveň poslední verš naznačuje, že by se mohlo také jednat o intertextuální referenci na báseň Františka Halase „Mazurské bažiny“:

[...]

Mazurské bažiny podivných žab
Istivá melodie smrti
bahnem se zalykat
a zpívat příšerný zpěv lásky

Maminko

Maminko²⁴

V knize se nachází také reminiscence Kainarova „Stříhali dohola malého chlapečka“. Hruška tak potvrzuje svou návaznost na Skupinu 42. Chlapec v Hruškově básni se v ní dostává do podobné situace jako chlapec v Kainarově básni:

²³ Hruška 1995, s. 12.

²⁴ Halas 1927, s. 17.

Stříhali dohola malého chlapečka
kadeře padaly k zemi a zmíraly
kadeře padaly jak růže do hrobu
Železná židle se otáčela

[...]

Stříhali dohola malého chlapečka
Dívat se na sebe Nesmět se pohnouti
nesmět se pohnouti na židli z železa

Už mu to začalo²⁵

Srovnejme tyto verše s básní, která se nachází v Hruškově první sbírce:

Vyklízel dohola obývací pokoj
malý chlapeček
ležel v koutě
jako pohozený ulovený plyšový mrtvý
bobřík odvahy —
zůstat sám
v domě kde se stal
rozvod

Už mu to končí

...²⁶

Jak chlapec, který sedí na holičském křesle, nastupující do vojenské služby v Kainarově básni, tak malý chlapec Adam, kterému se právě rozvedli rodiče, prochází podobně anhedonickou zkušeností. Kainarovo „Už mu to začalo“ nahrazuje Hruška veršem „Už mu to končí.“ Dospělost chlapce v obou povídkách přichází zvenčí a předčasně a tento

²⁵ Kainar 1967, s. 7.

²⁶ Hruška 1995, s. 14.

přechod je vnímán jako tragická událost. První báseň jednoznačně může být vnímána jako kritika branné povinnosti a báseň je proto sociálně kritická. Pokud tuto sociálně-kritickou rovinu budeme hledat i v Hruškově básni, můžeme v ní vidět jistou aktualizaci Kainarovy básně. Namísto jedince, padajícího za oběť příliš rigidním společenským institucím, zde máme naopak jedince, který doplácí na rozpad tradičních institucí (v tomto případě na rozpad vlastní rodiny).

V básni „Yveta“ se mísí motivy řevu a sexuální rozkoše a báseň tak může být v těchto motivech protikladem k básni „Chvilé“ od Jana Skácela, jíž je podobná i formou a která pojednává o motivech lásky a ticha.

Marie Langerová srovnává Kainarovu sbírku s básněmi Jiřího Ortena. „Ta cizota, a neobyvatelnost světa má něco z pronikavosti Ortenovy, jeho velmi subjektivního, ba intimního, ba přitom přísného a distancovaného pozorování věcí.“²⁷

2.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk, básnické prostředky

Lyrický subjekt je v prvním oddíle nejčastěji pozorovatelem, v některých básních užívá první osoby singuláru („nesu kurvu“), zatímco v jiných užívá první osoby plurálu („nad námi jméno hospody“).²⁸ První oddíl se zaměřuje více na postavy, jako jsou „Rozvedená“, Adam, Yveta, matka (objevuje se i ve druhém oddílu) nebo muž křičící z balkonu. V prvním oddílu sbírky je nejvýraznější postava Adama, která se vyskytuje v několika básních a objevuje se i v dalších autorových sbírkách. V debutu se Adam objevuje třikrát, a to v básních „Měl radost“, „Adam“ a „***“. Z prvních dvou básní vyplývá, že Adam je chlapec („má problémy s docházkou do školy, „malý chlapeček / ležel v koutě / [...] / zůstat sám / v domě kde se stal / rozvod“).²⁹ První báseň zachycuje náhlý a nečekaný projev radosti nevlastního syna Adama, náhlý moment radosti v moři starostí a problémů ve škole, druhá vypráví o jeho depresích po rozvodu rodičů a třetí ho zachycuje ve chvíli, kdy ve vymrzlém bytě jí polévku, zatímco již vyrůstá z tepláků. Postavy v jeho básních se často dostávají do obtížných životních situací. Vnímanou beznadějnost situace často berou jako samozřejmou a málokdy se ji aktivně snaží změnit. Lyrický subjekt se vžívá do postav

²⁷ Langerová 1996, s. 5.

²⁸ Hruška, 1995, s. 34.

²⁹ Hruška, 1995, s. 14

a prožívá s nimi jejich bolest. V Adamovi, i přes jeho „problémy s docházkou“, vidí lidskou bytost v těžké životní situaci. Stejně tak se se soucitem staví lyrický subjekt i k rozvedené ženě z básně „Rozvedená“ („A když večer spravuje pojistky netuší / jak jí šroubovák v ruce smutně sluší.“)³⁰ a soucitným tónem je psaná i již zmíněná báseň „Zprávy z domova“ („Listopad je teď hledaný / jako soustrast sousedky nad krájenou cibulí.“).³¹

Ve druhém oddíle je lyrický subjekt mnohem častěji aktérem básní (prochází se kolem řeky, čistí hlaveň, píše poezii) a básně jsou mnohem více zaměřeny na jeho osobu.

V závěrečné básni vystupuje lyrický subjekt jako básník (a tedy i autor) a reflektuje svoji vlastní pozici spisovatele a možná i pozici umělce v současné společnosti. I když je psaní poezie jeho vášní, je těžké jím uživit sebe a svou rodinu.

Ve světě, viděném Hruškovými očima, jsou důležité často na první pohled nevýznamné detaily. „Vždycky mě víc zajímaly věci, které jsou zdánlivě nepoužitelné, k ničemu, byly pro mě zajímavější,“ řekl Petr Hruška.³² Básník tak mění zaběhnutý způsob, jakým vnímáme svět kolem sebe.

Většina sbírky je psaná spisovným jazykem, ale vyskytuje se v ní i hovorový jazyk („na všecko zase“) a vulgarismy („nesu kurvu“). Hruška experimentuje se slovní permutací³³ („Mám pravdu a děti / [...] / Kolem je Ostrava / a děti.“).³⁴ Tento básnický postup použije autor ve sbírce vícekrát. Stejně slovo či krátká fráze se objeví na začátku a na konci básně. Jako by autor zkoumal, kterak se náš pohled na vytyčený objekt změní potom, co ho zasadí do kontextu. Anebo opakování slova vyjadřuje bezvýchodnost, cykličnost a stereotyp každodenní existence.

Ve sbírce jsou také verše často rozděleny tak, aby vznikly dvě různé interpretace těchto dvojverší („Jako bych tím psaním / co má hnízdo / hned pod trámem / srdce.“).³⁵ Verše v ní jsou poměrně úsečné. Výpověď tak můžeme vnímat jak doslovně (kolčaví rodina má hnízdo pod trámem), tak metaforicky (rodina má místo pod trámem srdce). V některých básních prohazuje autor slova ve větě („měl radost Adam“, „problémy s různou docházkou má.“)

³⁰ Hruška 1995, s. 9.

³¹ Tamtéž, s. 12.

³² Hruška 2017, s. 57.

³³ Piorecký 2004, s. 10.

³⁴ Hruška 1995, s. 8.

³⁵ Tamtéž, s. 38.

Častým básnickým prostředkem je kontrast („ostré světlo“ x „slepá ulice“, „labutě lží“ x „špačci cigaret“, anděl v autobuse, který si v košíku veze uzené koleno). Kontrast nalezneme i v motivické výstavbě díla (viz protikladné motivy, kterých si všimla Marie Langerová).

Ve sbírce se objevují metafory („vyschlé fixy představ“, „krátkonohé labutě lží“, „pštroší hlava mého strachu, „rezavý hřebík listopadu“, „cínový stesk odpoledne“, „vlasy vytržené ze souvislostí“), přirovnání („s hlavou zvrácenou jak u zubaře“, „jako soustrast sousedky nad krájenou cibulí“), oxymóron („plno prázdna“), personifikace („odpoledne tlačí do oken“), epiteton ornans („sprosté slunce“), aliterace („je den / leden...“, „kašle / a kachle“) a rýmy („netuší / smutně sluší“).

3. Měsíce

Sbírka *Měsíce* vyšla v roce 1998, tedy tři roky po autorově debutu. Karel Piorecký ve své studii v knize *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích* napsal: „Jestliže se Hruška ve své prvotině ke zmíněné poetice stále spíše propracovává a zkouší různé způsoby nakládání s básnickým slovem (někdy až na pomezí jazykového experimentu), ve sbírce *Měsíce* přichází s jasnou vizí poezie založené na důvěře v bezprostřednost smyslových (zejména vizuálních) perceptů, na lyrických pozorováních zdánlivě apoetického mikrosvěta rodiny, bytu a věcí, které ho naplňují.“³⁶ Ve druhé sbírce je tedy svět prozkoumáván pomocí smyslů, a to především zraku.³⁷

Opět se jedná o lyrickou poezii, ve které je užito hlavně volného verše. V některých básních se vyskytují rýmy a ve všech básních je maximálně potlačen epický prvek. Sbírkou uvádí citát z knihy *Cizinec* Alberta Camuse, který slouží jako motto sbírky: „Už dvě hodiny se den nehnul z místa, už dvě hodiny kotvil v oceánu rozteklého kovu.“³⁸ Ten nastiňuje, že čas v *Měsících* ztratí své dynamické vlastnosti a stane se statictější. Ještě více než *Obývací nepokoje* zastavují *Měsíce* čas v jedné chvíli, kterou se potom pomocí smyslů snaží prozkoumat.³⁹

Všechny básně ve sbírce se odehrávají v červenci (a nesou název „Červenec“). „Čas ztrácí dynamickou povahu, čímž se částečně materializuje a stává se spíše kvalitou prostorovou,“⁴⁰ uvádí Piorecký. Čas tedy nabývá jak vizuálních, tak prostorových vlastností („až sem jsme dožili“, „dopoledne kropenaté hračkami.“)⁴¹ V některých případech je ve sbírce stírán rozdíl mezi časem a prostorem například tím, že čas nabývá vlastnosti prostoru („v rozlehlých bílých dnech.“)⁴²

Poslední báseň začíná veršem „dole Ostrava,“ čímž odkazuje na název první básně *Obývacích nepokojů* „Kolem Ostrava.“ Podobně jako v *Obývacích nepokojích* i zde se básně odehrávají převážně v interiérech. Karel Piorecký ve své odborné studii píše:

³⁶ Piorecký 2008, s. 217.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Camus 1988, s. 52.

³⁹ Piorecký 2008, s. 217.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Hruška 1998, s. 21, 29.

⁴² Piorecký 2008, s. 218.

„Zobrazování tohoto prostoru se děje mezi souřadnicemi výška – hloubka [...] (bledé prádlo/ padá/ do ponížení/ hlubokého bytu).“⁴³

Kromě města se zde v menší míře objevuje také venkov a kromě bytů a paneláků také chaty. Hruška tak svoji poetiku rozšiřuje o další prostředí, které je výrazně barvitější než prostředí města a interiéry, a umožňuje lyrickému subjektu ještě lépe využít svého zraku. Významné jsou zde také zdi, které ohraničují vnitřní prostor a oddělují ho od vnějšího a otevřeného světa. Zatímco byty jsou místem životního prostoru a materiálna, exteriér za zdmi v *Měsících* „je někdy též sídlištěm metafyzických entit: *„bůh jde kolem oken/ [...] bůh jde kolem zdí/ strmých zdí s policemi.“* (44)⁴⁴ Bylo by zde možné nalézt analogii se starověkými mýty a eposy, kde zdi ohraničují bezpečné a známé město od neznámého a nebezpečného okolního světa, zde jsou však interiéry, jak je pro Hrušku typické, spíše místem neklidu.

3.1 Témata, motivy a intertextualita

V úvodní (nepojmenované) básni sbírky je červenec vyobrazen jako nepokojné období, čímž je vyjádřena nálada celé sbírky. „Peří nepokoje“ je zde vyobrazeno jako oxymoronický sních července. Hruška se tematicky opět vrací ke každodenním činnostem, jako jsou úklid, stolování nebo opravy. Oproti první sbírce je zde zvýrazněno téma času, v básních jsou často zmiňované různé části dne, postavy, které na něco čekají, nebo si užívají chvíle volna. Vyskytuje se zde také motiv přelomu mezi nocí a dnem, přičemž tato změna je popisována jako materiální proměna stavu světa. Častým motivem je zde počasí („zůstanu ve tmě s odešlým deštěm“, „v okrovém bezvětří“, „taková voda z nebe spadla“, „zelený svetr / se nekrápe / ani nešeří“, „stojíme v předsíni jako horko.“)⁴⁵ které zde funguje jako apel na smysly, stejně tak jako podpírá téma roční doby července.

Témata momentů lidí z obyčejného života, které byly velmi výrazné v první sbírce, pronikají i do této sbírky („jako když někdo jde / neopatrně podél / skončeného příběhu / na chodbě“, „poslán pro něco malého / vedle / v tkvění přehozů a skla / otálím

⁴³ Piorecký 2008, s. 218.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Hruška 1998, s. 14, 20, 28, 32.

s nalezením.“),⁴⁶ avšak nejsou již tak klíčové. Sbírka se nesoustředí ani tolik na osobnosti postav, jako na popis básnického světa.

Ve sbírce se také objevuje řada sakrálních motivů („chlapi stěhují pietu“, „Žhne oltář kredence“, „kříž a hodiny / visí stejně“, „kurva žďuchne do modlitby.“),⁴⁷ které jsou zde srovnávány a stavěny do kontrastu k věcem každodenního života. Hruška zde nachází posvátnost v každodennosti.⁴⁸

Název knihy je odkazem na básnickou sbírku *Měsíce* Karla Tomana. Autor zde však boří čtenářské očekávání, protože namísto básní pojmenovaných podle dvanácti měsíců v roce se zde všechny básně jmenují „Červenec“. I to podporuje dojem stacionarity času v *Měsících*.⁴⁹

Báseň uvozena veršem „Taková voda z nebe spadla“ referuje na báseň Františka Halase „Děšť v listopadu.“

Taková voda
zmučená voda voda žal
jako ta voda
co si v ní Pilát ruce umýval

Taková voda padá

A co bys chtěl
až k srdci zamračený
když taková voda padá

A já bych chtěl
slzavý úsměv smutné ženy
co mě má ještě ráda⁵⁰

Zde je pro srovnání báseň Petra Hrušky:

⁴⁶ Hruška 1998, s. 9, 36.

⁴⁷ Tamtéž, s. 9, 21, 22.

⁴⁸ Pazdiorová 2013, s. 15, 36.

⁴⁹ Piorecký 2008, s. 217.

⁵⁰ Halas 1961, s. 39.

Taková voda z nebe spadla
a vstala a je pryč
nic se nestalo nic
uprostřed netenčících se zásob
cestu k verandě
pro svit meruněk nevidět
na okno náhle nalehne
kousíček drobného deště
jako doslov
padají šustky⁵¹

Zatímco Halasova báseň užívá déšť pro nastolení atmosféry a jako metaforu pro žal z nešťastné lásky, u Hrušky těžko říci, zda je déšť metaforou (například těžké životní události či žalu), či zda se báseň soustředí pouze na popis deště jakožto počasí.

Ve sbírce se opakovaně objevuje motiv alkoholu či alkoholismu („polední chodba je temná / jak lahve za nábytkem“, „Toho chlastu / podlepený obrázek moře“),⁵² ten zde rozvíjí téma každodenního života nízkopříjmového obyvatelstva.

3.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk, básnické prostředky

Lyrický subjekt je ve sbírce především pozorovatelem. A svět v této knize existuje především v očích lyrického subjektu, který přitom nechce pouze vnímat svět, ale proniknout hlouběji. Hledá vztahy mezi věcmi a jevy.⁵³

Lyrický subjekt sleduje předměty, se kterými se dennodenně setkává, a snaží se k nim přistupovat pouze „po zraku“, odmyslet si zkušenost a zažité spojitosti a postavit předměty do nových konstelací. Lyrický subjekt je jako filozof, který prosazuje čistě subjektivní vnímání světa. U lyrického subjektu je potlačeno básnické „já“. Piorecký v návaznosti na povahu lyrického subjektu argumentuje, že i když se Hruškova poezie zdá být objektivní, je přitom „výsostně subjektivní.“⁵⁴

⁵¹ Hruška 1998, s. 28.

⁵² Tamtéž, s. 10, 17.

⁵³ Piorecký 2008, s. 220.

⁵⁴ Tamtéž.

Věci, které nejsou viditelné, ztrácí svou materiální povahu („věci v noci/ zase nebyly“)⁵⁵ a věci, které jsou subjektem vidění, nejsou nijak hierarchizované.⁵⁶ To se projevuje například v následující básni:

U okna noční ložnice
jako u okna vlaku
jenomže venku pořád stojí
tma stromu
za zády hledí zvířata
na dětském pyžamu⁵⁷

Do kontrastu zde autor staví pohyblivost krajiny za oknem vlaku a stacionost pohledu z okna ložnice. Strom venku se mu nejeví jako strom, ale spíše jako jiný druh tmy. Ložnice získává vlastnost času, ve kterém se báseň odehrává: *noční*. Lyrický subjekt nerozlišuje mezi zvířaty na dětském pyžamu a skutečnými zvířaty, a ty na dětském pyžamu pak nabývají vlastností živých zvířat.⁵⁸

V Měsících se oproti Obývacím nepokojům zabstraktňuje výpověď. Lyrický subjekt se zaměřuje na obecné rysy věcí („teprve vrátit se tam/ pro nechané/ znamená přistihnout mečíky/ něčím rozkývané“),⁵⁹ spíše než na věci samotné. Postavy už nemají konkrétní jména jako Adam, ani nejsou označovány podle výrazných charakterových rysů jako „Rozvedená.“ Jedná se o velmi obecné a blíže nedefinované typy.⁶⁰

„Postavy lidí tu tedy přítomny jsou, ale často je zastupují jen konkrétní věci, které k nim ukazují. Jsou to však vždy postavy bez hlasů. Hruškův lyrický subjekt se nechce dělit o svou perspektivu, nabízí pouze svůj pohled, svůj hlas.“⁶¹

Báseň, která začíná veršem „U okna noční ložnice“, vypráví pravděpodobně o dítěti, které se v noci dívá z okna. Tato postava je zde vyjádřena posledním veršem: „zvířata na dětském pyžamu.“ V jiných básních je tato postava vyjádřena prostředím a věcmi, které se

⁵⁵ Hruška 1998, s. 30.

⁵⁶ Piorecký 2008, s. 219.

⁵⁷ Hruška 1998, s.15.

⁵⁸ Piorecký 2008, s. 220.

⁵⁹ Hruška 1998, s. 33.

⁶⁰ Piorecký 2008, s. 219.

⁶¹ Tamtéž.

v něm vyskytují. Takový přístup je zřejmý v básni o opraváři, který je zde vyjádřen trubkami, přívody a temnou chodbou.⁶²

Mlátí do trubek
dělá přívody
polední chodba je temná
jak lahve za nábytkem
mlátí do trubek
když se to posere
přijde znova
jenomže ono se to neposere.⁶³

Báseň počínající veršem „Ten šelest“ v podstatě definuje tři abstrakta: šelest, hemžení a stesk.⁶⁴

Ten šelest
byl jenom špatně pověšený plášť
to hemžení v šeru kuchyně je rýže
nedojezená rýže
a stesk
to je nezavřená
zásuvka s mýdly⁶⁵

Jejich definicí jsou potom nedokonalosti způsobené nedbalou lidskou činností v bytě. Statická povaha času v této sbírce se projevuje i v gramatice. Hruška v ní používá mnoho slov ve finitním tvaru a někdy na místa podstatných jmen staví abstraktní přídavná jména („půvabu rozlitého“ / „pro nechané“).⁶⁶

⁶² Piorecký 2008, s. 220.

⁶³ Hruška 1998, s. 10.

⁶⁴ Piorecký 2008, s. 219.

⁶⁵ Hruška 1998, s. 27.

⁶⁶ Piorecký 2008, s. 219.

V červeném krvácení cihel
zařizovaného domu
vyprchává
lítostné násilí
tak bezmocně později
věděné
v rozlehlých bílých dnech⁶⁷

Místo sloves je zde „děj“ většinou vyjadřován podstatnými jmény slovesnými nebo přídavnými jmény: *krvácení*, *zařizovaného*. Právě to vytváří dojem staticnosti. V posledním verši je slovem *rozlehlý* opět stírán rozdíl mezi časem a prostorem.⁶⁸

Podobně jako v první sbírce je jazyk většinou spisovný, přičemž místy se objevují hovorové výrazy a vulgární termíny („když se to posere / přijde znova / jenomže ono se to neposere“),⁶⁹ které přispívají k vytvoření atmosféry běžného života a lidovosti.

Ve sbírce se často objevují metafory („několikadenní milost“, „večerní milost“, „letní důvod“ – metafora, která zbavuje prázdniny vši jejich radosti a lákavosti. „oltář kredence“, „slepení spánkem“, „vzlyk náušnic“, „lodě pozítřků nezutých gumáků“, „krvácení cihel“, „prádlo padá do ponížení“) a personifikace („neděle klečí / před regálem s pitím“, „mlčí bílá“, „svatba přečkává odpoledne“, „naděje přemístěných věcí“, „odpoledne pobije spánkem děti.“, „postávají květiny, venkov, zahrada“), epiteton ornans („strmých zdí“, „důvěřivě zapnutá“, „drobného deště“) a kontrast („kurva žďuchne do modlitby“).

⁶⁷ Hruška 1998, s. 8.

⁶⁸ Piorecký 2008, s. 219.

⁶⁹ Hruška 1998, s. 10.

4. Auta vjíždějí do lodí

Čtvrtá sbírka Petra Hrušky *Auta vjíždějí do lodí* je vnímána jako nový krok v autorově poetice. „Na první pohled se poezie Petra Hrušky nezměnila,“⁷⁰ píše kritik Jan Štolba. „Právěže změnila,“ oponuje mu Kopáč v časopisu *Weles*, „a to především na první pohled.“⁷¹

Mění se forma, Hruškova poezie již není „minimalistická“, básně jsou delší a epičtější než ve sbírkách předchozích. Již se nejedná o popis jedné chvíle, skoro až zastavené v čase, objevují se zde náznaky děje, jako například v básni „Nocleh“, ve které pár, který je na cestách, nachází levné ubytování, úzký pokoj, ve kterém se oba musejí obejmut, když se chtějí na otočit na posteli.⁷² Jedná se především o básně psané volným veršem, ale vyskytují se zde i básně v próze. Verše u básní psaných volným veršem jsou stále krátké. Kniha začíná dlouhou básní v próze „Neznámé usilování lidí“, která slouží jako předmluva uvádějící nás do tematiky díla. Předmluva pojednává o lidech a jejich snažení, které je plné kontrastů a protichůdností. Někdy je jejich „snažení“ vznešené a jindy nízké. Je „krásné“, ale i „temné“. Lidé se snaží vyhnout za každou cenu samotě, stejně tak jako se snaží být individualističtí a mít prostor pro sebe. Na usilování lidí je přitom nejzajímavější to, že je založeno na nejasných či podvědomých motivech.

Sbírka obsahuje 60 básní a je rozdělena do 4 oddílů: *V Prudké blízkosti*, *Nocovina*, *Ruce v krmítku* a *Neznámé úsilí*. Každý z těchto oddílů je uveden krátkým prozaickým textem, který slouží jako motto. Konceptem prvního oddílu je téma cesty a cestování. Objevuje se v něm pár, který na cestách zažívá chvíle intimity. Motto druhého oddílu začíná slovy: „Lidé v noci. Ztěžklá, ležící těla, ohromný náklad země...“⁷³ Noc je skutečně výrazným tématem tohoto oddílu a časem, kdy lidé vystřízliví z toho, co prožili ve dne a možná i z intimity prvního oddílu.

Třetí oddíl *Ruce v krmítku* je uvozen mottem: „Opuštěný člověk vždycky zná cestu k velikému jezeru.“⁷⁴ Opuštění lidí jsou tedy hlavním tématem tohoto oddílu. Třetí oddíl „propojuje téma bezmocnosti. Snahy postav se komicky či tragikomicky vymykají z rukou

⁷⁰ Štolba 2008, s. 22.

⁷¹ Kopáč 2008, s. 202.

⁷² Piorecký 2014, s. 256.

⁷³ Hruška 2008, s. 23.

⁷⁴ Hruška 2008, s. 35.

konajících. Jsou to postavy outsiderů, které chtějí udělat něco záslužného, vyhovět obecnému mínění či společenské objednávce, outsiderů snažících se o silácké gesto, jejich aktivita ale končí bezradností,⁷⁵ píše Karel Piorecký. Čtvrtý oddíl nese název *Neznámé usilování lidí*. A navazuje tak na motivy obsažené ve stejnojmenném prologu. V úvodním prozaickém odstavci se lyrický subjekt ocitne v kostele. „Nehledám tu boha. Hledám toho natěrače s bílými prsty, ten nešikovný lidský pohyb.“⁷⁶ Lyrický subjekt se tak odvrací od uctívání božské entity a na její místo staví lidskou bytost, krásnou ve své nedokonalosti.

Výraznou změnou je, že Hruška vystupuje z prostoru bytů a interiérů a přenáší svou poetiku do otevřeného prostoru. Kromě pro Hrušku typických bytů se zde nově objevují (zejména v prvním oddílu) benzínové pumpy, silnice auta, čekárny a bistra, tedy místa, na která se dostáváme na cestách.⁷⁷ Kabina auta je zde prostorem intimity a blízkosti, ze kterého se můžeme koukat na nehostinný svět a putovat po něm.⁷⁸

Ostrava je v této sbírce popisována konkrétněji než ve sbírkách předchozích. Vyskytují se zde ostravské čtvrti Mariánské hory, Zábřeh a sídliště Kamenec.⁷⁹

Velké množství básní ve sbírce se odehrává v noci, a sbírka tak působí ještě ponuřeji než autorovy sbírky předchozí. Opět je zde kladen důraz na zachycení momentu, avšak tyto momenty jsou zde součástí delšího děje či příběhu, a jsou tedy i méně vytržené z kontextu než ve sbírkách předchozích. Často se jedná o momenty životních zlomů, kdy si postavy uvědomí důležitou informaci.

4.1 Témata a motivy

Pro první oddíl je příznačné téma cesty a také téma intimity mezi mužem a ženou, která vzniká právě na cestách. Blízkost a projevy solidarity páru v tomto oddílu jsou stavěny do kontrastu s nehostinným prostředím okolního světa.⁸⁰ Takový kontrast se objevuje například v básni „Nocleh“:

⁷⁵ Piorecký, 2014, s. 255.

⁷⁶ Hruška 2008, s. 47.

⁷⁷ Kopáč 2008, s. 202; Piorecký 2014, s. 254.

⁷⁸ Štolba 2008, s. 23.

⁷⁹ Piorecký 2014, s. 256.

⁸⁰ Tamtéž, s. 255.

tiráky řvaly jak hladová noční zvěř
volala jsi na mne cenu pokoje pro dva
chlápek od pumpy
kostnatý nevyspáním
nás pak vedl po strmém schodišti Berlín Krakov Terst všechno
bylo za náma
nikdy jsem neviděl
tak úzký pokoj
když jsme se chtěli otočit
museli jsme se obejmout⁸¹

Intimita mezi mužem a ženou je zde často popisována jako následek působení prostředí, například malého prostoru pokoje, a sblížení dvou lidí je tak spíše dílem náhody. Častým motivem jsou auta, obsažená již v názvu sbírky, která zde podporují téma cesty. „Nečekaný leitmotiv aut, procházející sbírkou jakoby okrajově a příležitostně, do sebe shrnuje všechno možné, běžnou životní banalitu, odcizení všeho druhu, sílící bezradnost, ale i zbytkové kouzlo civilizace, jakousi skrytou sílu nám odnímanou, a přesto jakýmsi nepochopitelným ‚řetězem‘ k nám dál poutanou.“⁸² Trajekt, do kterého auta vjíždí, poté autům poskytuje domov a vnáší do motivu pohybu motiv státnosti.⁸³ V autech je možné prozkoumávat temný a ponurý okolní svět.⁸⁴ V některých básních jsou sama auta statická, především když jsou opravována nebo jsou jim nasazovány sněhové řetězy, v takových chvílích jsou spíše zdrojem frustrace.

Ve druhé básni se objeví motiv krádeže, kterým Hruška opět vykresluje nehostinný svět, sblížující dvě duše. Cizost a nehostinnost tohoto světa se celkově stávají dalším výrazným tématem sbírky. Vyskytují se v kontrastu s intimitou páru v prvním oddíle, uvářejí zde ponuré obrazy anebo jsou přímo předmětem kritiky.

U Hrušky se v této sbírce poprvé objeví kritika politických systémů. V básni „Čaj ze sněhu“, kritizuje nadnárodní korporace a jejich bezohledné jednání („Jsou vraždy a obchody, / ohromné těžařské společnosti, / bílý smích poslanců, / oddělený život při

⁸¹ Hruška 2008, s. 16.

⁸² Štolba 2008, s. 23.

⁸³ Štolba 2008, s. 23.

⁸⁴ Polách 2019, s. 55.

velkých dětech.“).⁸⁵ Kritika nadnárodních společností pak přechází do osobní linky. Jako by zde autor vytvářel souvislost mezi politickým režimem a rozpadem mezilidských vztahů.

Dalším motivem, který zde Hruška načne a bude ho dále rozvádět i ve své pozdější tvorbě, jsou pozůstatky zaniklých civilizací (zasazené do prostředí moderního světa) a obecně téma velkých civilizací a jejich rozpadu.⁸⁶

Za chvíli tady nebudem
vzdálený dusot
letící nebe
Pojď otevřeme spolu
Vlámské malířství 17. století
a chvíli se budeme dívat
na světélkující karafy
na cín svícnu
hrozny a nůž⁸⁷

„I uprostřed zalidněného prostoru se objevují předměty, které už ztratily svůj původní smysl a jaksi předčasně se staly vykopávkami, nad jejichž smyslem se musí dumat.“⁸⁸ Tento rozpad civilizací, kterého si Piorecký všímá, je tematizován i v básni „Na okraji“, ve které sleduje zaniklý život na periférii („Zahradní chatky, / bažantnice a rybářské boudy, / autobusové čekárny, / všechny ty banálně podepřené střechy / flikované plechem. [...] Někdo tu u štěrkovny dělal jakýsi vor.“).⁸⁹ Trosky tedy nejsou jen pozůstatky civilizací minulých. Dochází zde také k rozpadu civilizace současné.

Karel Piorecký ve svém rozboru této knihy dále píše: „Tříšť z detailů zahradnické kolonie přerůstá v obraz kulturního světa před tušeným zánikem, nebo možná už po něm. Ještě než v souvislosti s hospodářskou krizí a některými magickými daty vypukla v médiích vlna módní apokalyptičnosti, přinesla Hruškova sbírka opět připomenutí pomíjivosti civilizace.

⁸⁵ Hruška 2008, s. 15.

⁸⁶ Piorecký 2014, s. 255, 257.

⁸⁷ Hruška 2008, s. 13.

⁸⁸ Piorecký 2014, s. 257.

⁸⁹ Hruška 2008, s. 50.

I uprostřed zalidněného prostoru se objevují předměty, které už ztratily svůj původní smysl a jaksi předčasně se staly vykopávkami, nad jejichž smyslem se musí dumat.⁹⁰

Ve sbírce se též opakovaně objevuje motiv vzdálených planet a vesmírných těles („Na Saturnově měsíci Titanu / je divoké metanové moře.“, „Mars je velmi blízko / nelze vyloučit / kryptoendolitotrofní mikroorganismy / tam pod kameny.“).⁹¹ Titanové moře jednak zadá příležitost k hovoru, který sblíží ústřední pár a jednak svou monumentálností podporuje téma křehkosti naší civilizace.⁹²

Mezilidské vztahy, dopady rodičovské výchovy na děti, komunikace, či naopak absence komunikace a snaha pomoci jsou další z výrazných témat sbírky. Všechny se objevují v básni „Kšiltovky“ z oddílu *Nocovina*:

Už si nevzpomeneš co jsi říkala
tomu malému chlapci s mokkými kalhotami
který nevěděl kam jede
zatímco hlavy jeho rodičů
v kšiltovkách hokejových klubů
pravidelně tloukly o noční okna
tramvaje
Bylo taky jedno
co mu říkáš
šlo o to prostě mluvit
mluvit k němu
až do Zábřehu⁹³
...

Postavy ve čtvrtém oddílu mají různé zvyky: snaží se (otec), odvrací oči při pohledu na krev či spí stočené do klubička (Ukrajinka), možná se jedná právě o toto jednání, které je zapříčiněno nevědomými motivy.

⁹⁰ Piorecký 2008, s. 257.

⁹¹ Hruška 2008, s. 17, 30.

⁹² Piorecký 2014, s. 257.

⁹³ Hruška 2008, s. 24.

Karel Piorecký upozorňuje na téma bezmocnosti. To se objevuje například v básních o Adamovi, který marně hledá své místo ve světě, nebo v již zmíněné básni „Kšiltovky“, ve které jeden rozhovor v tramvaji nemůže změnit dopad rodičovského zanedbávání na dítě. „Nejde tu jen o soukromý pocit nenaplněnosti, ale bezmocností je zasažen i svět: *Bože chraň, / ať nezbloudím v místech, / kde se potulují jen / ti 30eznozí lvi.*“ (50)⁹⁴

4.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk a básnické prostředky

Ve třetím oddíle se znovu objevuje postava Adama, který je již dospělý, a potýká se s kotrmelci dospělého života. Snaží se uplatnit jako hlídač, jako stěhovák (i když v tomto případě není explicitně řečeno, že se jedná o Adama, z kontextu je možné báseň takto interpretovat, protože je zasazena mezi dvě básně o Adamovi pojednávajících o jeho zkoušených zaměstnáních) nebo jako automechanik. Jiný možný výklad je, že prostřední báseň pojednává o jiné postavě a že třetí báseň popisuje spíše Adamovu vášeň, než pokus o uplatnění se v práci.⁹⁵ Objevují se zde například postavy Ukrajinky, otce, který se snaží či matky lyrického subjektu, která je pravděpodobně zdravotní sestrou, podobně jako Hruškova matka („Na krev se vždycky dívala / opatrně.“)⁹⁶. Vyskytuje se zde i nová postava Jarka, kterému je podle lyrického subjektu třeba rozmluvit návrat k alkoholismu a přemluvit ho ke prodávání domu. Báseň o něm je psána formou poznámek, které lyrický subjekt píše sám sobě.

Lyrický subjekt je zde především jako pozorovatel (u básně „Jarek“ i jako potenciální aktér), v některých částech přebírá roli jakéhosi „archeologa, který rekonstruuje zbytky civilizace“.⁹⁷ V některých básních se objevují i známky pro Hrušku neobvyklého patosu, ať už v básni o oběšené polské školačce („Nemohu se tam dostat / přes další přicházející zprávy, / abych ji objal v kolenou. / A / malinko pozdvihnul.“)⁹⁸ nebo v básni „Den“ („a kdyby někdo sáhnul na moje děcka / zabiju“),⁹⁹ ve které Karel Piorecký poukazuje na nejistotu, zda mluvčím u tohoto výroku je postava či autor básně.¹⁰⁰

⁹⁴ Piorecký 2014, s. 255.

⁹⁵ Pazdíorová 2013, s. 25.

⁹⁶ Hruška 2008, s. 49.

⁹⁷ Piorecký 2014, s. 256.

⁹⁸ Hruška 2008, s. 45.

⁹⁹ Hruška 2008, s. 40.

¹⁰⁰ Piorecký 2008, s. 256.

Ve sbírce je opět použit především spisovný jazyk s občasnými hovorovými výrazy či vulgarismy („zasviněný“, „kurvuj“), dále se zde vyskytuje neologismus („nocovina“). V prvním oddíle vystupuje lyrický subjekt v množném čísle jako součást páru.

Kontrast je častým prostředkem Hruškových básní (nehostinnost prostředí vs. krása intimity v prvním oddíle), stejně jako metafora („vyhozený plech deště“), personifikace („žluté větve nasázených javorů / sahaly by hrabivě.“, „vítr bere slova.“), přirovnání („jako alky z nepřístupných útesů“, „Tiráky řvaly / jak hladová noční zvěř.“) a epiteton ornans („V prudké blízkosti,“ – blízkost zde získává vlastnost rychlosti, čímž jsou propojovány dvě hlavní témata tohoto oddílu – cesta a intimita, „V těch dnech zasviněných / kousičky hrabivých stromů.“, „bílý smích poslanců“ – opět zmatení barvy a hluku).

Báseň „Auta vjíždějí do lodi“ může být interpretována jako jinotaj pro pohlavní styk („Auta vjíždějí do lodi / do vysokých bílých slabin / které se ani nehnou / v ohlušující slávě objemu“),¹⁰¹

Báseň „Volat Jarka“ má cyklickou strukturu, první verš plynule navazuje na poslední (navádí k tomu i spojka „a“):

a předtím si připravit
dva tři důvody
pro které by neměl
znova začínat pít

[...]

a pak si do kalendáře poznamenat:

volat Jarka¹⁰²

¹⁰¹ Kopáč 2008, s. 202; Hruška 2008, s. 21.

¹⁰² Hruška 2008, s. 52.

5. Nikde není řečeno

Svou zatím poslední sbírku *Nikde není řečeno* vydal Hruška roku 2019, jedná se o jednu z jeho nejrozmanitějších sbírek a také o sbírku nejambicióznější svou snahou vztáhnout se k celému světu a lidské historii namísto pouhé současnosti v ostravských interiérech, jako tomu bylo v básnickově první sbírce.

Jedná se o lyrickou poezii, která je psána volným veršem, přičemž některé básně imitují styl starověkého eposu, konkrétně *Eposu o Gilgamešovi*, a nesou název „Hliněná tabulka“. Jsou mu podobné jak veršem, tak i stylem a obsahem. Básně dokonce imitují i poznámky o chybcích nebo špatně čitelných řádcích, které jsou do eposu v jeho literárních vydáních vkládány. Autor tím činí prohlášení o povaze uměleckého díla, jehož součástí jsou i nedokonalosti, které vznikly při jeho tvorbě či působením času.

Sbírka je rozdělena do šesti oddílů: *Nikde není řečeno*, *Kolečko mrkve*, *Všechno se děje na lodi*, *Vteřina světa*, *Volání* a *Zbytek řádků zničen*. První oddíl tvoří dlouhá stejnojmenná báseň a je uvozena mottem „Strhni dům, postav loď“, pod kterým je menším písmem popisek „Sumerská hliněná tabulka.“ Kittlová se k tomuto mottu vyjadřuje ve své recenzi: „Strhni dům, zbav se všech záruk, postav loď a vypluj, neboli žij a žij svobodně, se vším, co takový způsob života obnáší. Prastará a stále rezonující slova z *Eposu o Gilgamešovi* plní v jednom ze svých možných výkladů funkci motta sbírky a vzbuzují očekávání, že budeme číst poezii, která o jistoty spíš připravuje, než že by je poskytovala, a jejíž autor se dokáže dát všanc.“¹⁰³

Sumer je zaniklá civilizace, což v neustálém proplétání sumerských tabulek s básněmi ze současné reality (přičemž tyto tabulky postihují stejná témata jako básně v daných oddílech) působí zneklidňujícím dojmem.

Hruška tedy tematicky navazuje na *Auta vjíždějí do lodí*, ve kterých bylo důležité téma cesty, stejně tak jako vydávání se vstříc nebezpečí. Lyrický subjekt tentokrát však cestuje po celém světě.

První oddíl je jedna dlouhá báseň, ve které dva lidé nesou třetího, druhý oddíl *Kolečko s mrkví* je bližší Hruškově dosavadní tvorbě, Hruška v ní promlouvá v druhé osobě a opakuje se v něm téma bezvýznamnosti a pomíjivosti jedince oproti světu. Básně ve

¹⁰³ Kittlová 2019 [online].

třetím oddílu *Všechno se děje na lodi* spojuje téma cesty a lodí. Básně ve čtvrtém oddílu *Vteřina světa* spojuje téma monumentálních staveb, pátý oddíl *Volání* se vrací k tématu mezilidských vztahů, které spojuje všechny Hruškovy sbírky, básně v posledním oddílu *Zbytek řádků zničen* spojuje téma smrti. V každém oddílu kromě prvního a čtvrtého se vyskytují jedna až tři básně psané ve stylu sumerských tabulek, tematicky propojených s daným oddílem. Ve většině oddílů se také vyskytují básně s názvy evokujícími vzdálené země: „Květinářství v Livornu“, „Banka v Amsterdamu“, „Paluba v Normandii“, „Banka ve Frankfurtu“, „Křik racků v Haagu“, „Noviny v Budapešti“, „Kruhový objezd v Iowě“. Hruška, i přestože se zde dotýká témat s Ostravou spojovaných („Ráno čteš noviny – cítíš nevytěžené uhlí / Večer mluvíš se ženou – cítíš nevytěžené uhlí“),¹⁰⁴ v mnoha básních opouští toto místo a častěji se přesouvá do cizích zemí. Spíše než Ostrava je nyní dějištěm celý svět, což se také odráží na tematické rovině básní. Ve sbírce jsou dvě časové roviny. První se odehrává v současnosti a zahrnuje všechny básně ve sbírce psané klasickým Hruškovým stylem a dlouhou báseň na začátku. Druhá je časovou rovinnou básní psaných ve stylu sumerských tabulek a odehrává se v „epickém bezčasi mnoho let. př. n. l.“¹⁰⁵

5.1 Témata, motivy a intertextualita

V úvodní dlouhé sedmidílné básni dva lidé nesou muže. Z kontextu je možné, že se jedná o opilce, kterého je třeba odnést k němu domů (Polách tuto báseň interpretuje jako poslední vynášení člověka).¹⁰⁶ Báseň je psaná jako jejich dialog, u kterého se střídavě domlouvají, jak a kam ho ponosou, a trousí úsečné poznámky o světě, o životě nebo o lidech. „Co ale díky všem zmíněným otázkám, které báseň pokládá, nikoliv však zodpovídá, můžeme považovat za zahlédnutí a pojmenování univerzální zkušenosti člověka. Nejsme tím nejtěžším břemenem, které vlečeme na zádech, nakonec my sami?“¹⁰⁷ ptá se Markéta Kittlová. V úvodní básni se objevuje motiv pohybu, který potom prostupuje celou sbírkou. Kritik Polách si zde všímá jisté tematické návaznosti na sbírku *Darmata* a především *Auta vjíždějí do lodí*.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Hruška 2019, s. 15.

¹⁰⁵ Lukáš 2019 [online].

¹⁰⁶ Polách 2019, s. 54.

¹⁰⁷ Kittlová 2019 [online].

¹⁰⁸ Polách 2019, s. 54.

„V *Darmatech* se tak objevoval určitý dialektický princip protiváhy (krásné–ošklivé, mohutné–křehké), což přechází i do stávající knihy, kde je motiv existenciální (proti)váha nelidské velikosti též přítomen – ať už to jsou, šrouby masivní / jak dětská těla‘ (s. 57), ‚Slova na boku trajektu / nelidsky veliká‘ (s. 48) či úvodní báseň *Nikde není řečeno*, která je mimo jiné založena nejenom na existenciálně-symbolické neforemnosti, tělesnosti a tíze, ale také na nesmírně konkrétním potězkání člověka při jeho posledním vynášení.“¹⁰⁹

Polách zde přichází s termínem „existenciální tělesnost“,¹¹⁰ kterou rozděluje na „tělesnost symbolickou (‚Mám jen jedny ruce. / A někdy hodně krátké. / Někdy jako by mi ani nepatřily. / Už jsem je i propil.‘), tělesnost konkrétně fyzickou (‚Kdyby se dal aspoň lépe chytnout. / Není kde. / Není jak.‘) a tělesnost požívačnou (‚Sehneš se ke kabátu na podlaze / a pokoušíš se / vytáhnout rukávy / z té zběsilé motanice uvnitř / zastrčit a pozapínat kapsy / oklepat / vzkřísit ho.‘)”¹¹¹

Dalšími „existenciálními strukturně funkčními prostředky“ jsou pro něj „expresivní smyslovost“ a „existenciální protiváhy“. V této protiváze podle něj stojí ona zmíněná mohutnost a křehkost. Za příklad mohutnosti uvádí báseň „Hala“:¹¹²

Už ji začali stavět
Bude velká,
mnozí říkají, že největší.
Z těch tenkých, rychle rostoucích stěn

[...]

Konečně tu tedy bude—
opravdu velká
mnohoúčelová hala,
odpovídající našemu věku.
Už ji začali stavět¹¹³

¹⁰⁹ Polách 2019, s. 54.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Hruška 2019, s. 55.

Motivy velikosti, mohutnosti či rozpínavosti (především ve čtvrtém oddíle) můžeme v kontextu všudypřítomného tématu zániku civilizací, vnímat jako kritiku rozpínavosti a konzumerismu naší civilizace.¹¹⁴ Jedná se o téma, které se v menší míře vyskytlo už ve sbírce *Auta vjíždějí do lodí* v podobě ohromných těžařských společností.

Na sbírku *Auta vjíždějí do lodí* navazuje Hruška také tématem zaniklé či zanikající civilizace. Ty se zde vracejí například na hliněných tabulkách („Strašná bouře nadešla / bez přilbice / [...] / ...co zůstane / (následuje velká mezera)“),¹¹⁵ právě element vynechaných a poškozených řádků toto téma ještě rozvíjí („několik řádků zničeno“). „Z důvodů, které sám vysvětluje tím, že se mu zalíbila zlomovitost hliněných tabulek z počátku 3. tisíciletí př. n. l., jejich neúplnost, a tím pádem dráždivá nedorečenost, sám pár takových textů sepsal a rozházel po sbírce.“¹¹⁶

Neúplnost, nedorečenost a nedokončenost, obsažené již v názvu sbírky, se tak stávají jedním z jejích hlavních témat. V tomto případě lze tyto motivy vztáhnout k nekompletnosti a rozpadu našeho světa.¹¹⁷ Ale také k nekompletnosti a fragmentárnosti našeho vědění. „Neschopnost doplňovat kompletní smysl věcí ‚odpovídá našemu věku‘.“¹¹⁸ Poslední oddíl jménem *Zbytek řádků zničen* poté toto téma zanikajících civilizací převádí do osobní roviny a zabývá se tématem smrti.

Polách poukazuje na podobnost dvou po sobě jdoucích básní.¹¹⁹

Pod námi z lodě vyjížděla auta.
Dlouhé nákladní vozy
po vrch naložené
právě vyrobenými automobily.
Nezastavovaly

v přístavu a pokračovaly dál,
směrem k vítězným obloukům
dálničních nájezdů.

¹¹⁴ Polách 2019, s. 55.

¹¹⁵ Hruška 2019, s. 25.

¹¹⁶ Weiss 2019, s. 3.

¹¹⁷ Srbová 2019, s. 3.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Polách 2019, s. 55.

Nad námi havarovalo večerní nebe.
Stáli jsme
a nespouštěli oči z těch aut vezoucích auta,
nových, úplně prázdných aut
nehybně svištících dálnicí.¹²⁰

Druhá ze dvou básní je jedna z těch, které stylisticky napodobují hliněné tabulky:

čluny
(9 řádků nečitelných)
čluny s nákladem průsvitných šatů,
muži je vynášejí,
ženy mají oči své upřené
k vodě
na čluny připlouvající
bez ustání... počátku
(následující řádky nelze zrekonstruovat).¹²¹

První báseň tematicky navazuje na sbírku *Auta vjíždějí do lodí* a konkrétně stejnojmennou báseň, která je zde významově obrácena: popisuje auta vyjíždějící z lodí. Opakuje se zde motiv nehybného prostředku, který je unášen pohyblivým, a autor zde opakuje kontrast pohybu a státnosti. Báseň nyní překombinovaností dopravních prostředků (lodě vezoucí auta vezoucí auta) oproti básni „Auta vjíždějí do lodí“ přidává ještě rozměr obludné civilizace.

Obě básně jsou motivicky i tematicky velmi podobné, když si přečteme druhou báseň v kontextu první básně, při čtení posledních veršů (zbytek řádků zničen) vyplyne mrazivá pointa. Jedná se o kritiku domýšlivosti naší velké civilizace.

Kritika světa a politických systémů se zde objevuje i ve fragmentárních náznacích, zasazena jako výkřiky do různých básní, čímž tyto výkřiky rozšiřují význam daných básní o společensko-kritický přesah („Volají tam po spravedlivějším světě. / Lidstvo, přece.“,

¹²⁰ Hruška 2019, s. 43.

¹²¹ Tamtéž, s. 44.

„poslední vzpurná sláva / v místní industrii dluhů“, „Mluvili jsme o bydlení / o nouzi bydlení.“¹²²

Do kontrastu s velkolepostí a pýchou naší civilizace je zde stavěna lidská drobnost a nepatrnost. V básni „Květinářství v Livornu“, kde lyrický subjekt promlouvá k návštěvníkovi zdejších památek, který si při pohledu na ně uvědomuje svou nepatrnost ve stínu dějin a lidské civilizace.

Polách ve své recenzi tvrdí, že „Hruškova mytologie není pouhou nápodobou mýtů Skupiny 42, ale také kritikou ideologických mytologií, přičemž při této kritice se opírá o znaky těchto mytologií.“¹²³ Kritika ideologie se v této sbírce objevuje explicitněji než ve sbírkách předchozích. Například v básni „Banka v Amsterdamu“, kritizující odcizenost byrokracie:

...

Lituji

řekla žena do těch prázdných
triumfálních rozměrů,
jako by věděla víc,
mnohem víc.
chvěl se v tom společný příběh,
zastupovaný touto ženou,
opakující ještě naposledy,
*lituji.*¹²⁴

Podobně jako v předchozích sbírkách, i v této se básník zabývá tématem vykořeněnosti a osamělosti („Vprostřed noci se posadí / našpicuje svůj obrys / a zjistí / že nikam nepatří“).¹²⁵ Báseň esemeska se zabývá tématem nedostatku komunikace. Rodiče se obávají o chlapce, který jim napsal esemesku, že se vrátí, a potom se dlouho neozval.

Ve sbírce se objevují biblické motivy, které opět stojí na kontrastu předmětu z moderního světa a biblického textu („Eseseska jako evangelium“), v jiných případech se jedná

¹²² Hruška 2019, s. 22, s. 31, s. 63.

¹²³ Polách 2019, s. 55.

¹²⁴ Hruška 2019, s. 33.

¹²⁵ Hruška 2019, s. 28.

o kontrast biblických motivů s něčím nízkým nebo běžným („vytržené jak z desatera / nebo z braku.“) nebo jsou v kontrastu s patetickou realitou kocoviny („Je den druhý / den ve kterém Hospodin stvořil klenbu.“).

5.2 Lyrický subjekt, postavy, jazyk a básnické prostředky

Lyrický subjekt zde vystupuje opět jako pozorovatel, ale například v první ze dvou básní nazvaných „Poslyš“, ve které krmí osla, zde vystupuje i jako aktér. Především ve druhém oddílu mluví lyrický subjekt ve druhé osobě. V případě hliněných tabulek je lyrickým subjektem pravděpodobně mezopotámský básník/vypravěč.

Sbírka je psána spisovným jazykem, hovorový jazyk se zde objevuje méně než v předchozích sbírkách a vulgarismy se zde nevyskytují žádné. Právě forma sumerských tabulek Hruškovi dává možnost užívat vzosný jazyk, který byl pro Hruškovu tvorbu dosud spíše netypický a ve kterém se objevuje například historismus („přilbice“), archaický eufemismus („kam se přichází a odkud se nevrací“) nebo archaický slovosled („Život věčný“).

Hruška, stejně jako tomu bylo v předchozích sbírkách, pracuje s abstraktními pojmy zhmotněnými v prostředí každodenního života („uviděl jsi za sebou dočasnost.“) a mnohem otevřeněji než v předchozích sbírkách deklaruje svá poselství i společenskou kritiku („Lidé si myslí / že vědí, co se sebou / že už to vědí.“)¹²⁶ „Co mě při prvních čteních sbírky upoutává jako jiné v poetice Petra Hrušky, je doslovování sdělení, multiplikace obrazů. Potřeba k jevům v básních dodávat příčinu i jejich následek. Dříve byly události, skutečnosti, stavy zachycovány v okamžicích ve fázích, v podobách, u nichž jenom uhadujeme, co, komu, kdy a proč se stalo, k čemu odkazují, koho oslovují.“¹²⁷

Hruška ve sbírce hodně pracuje s neúplností výpovědi. Fragmentárnost je postup, který je charakteristický nejen pro básně ve stylu Sumerských tabulek, ale také pro úvodní báseň „Nikde není řečeno“, ve které dva lidé nesoucí třetího promlouvají v úsečných komentářích týkajících se různých témat, které nijak nenavazují na sebe, na celek básně ani nejsou dále rozváděny.

¹²⁶ Polách 2019, s. 55; Kittlová 2019 [online]; Hruška 2019, s. 17.

¹²⁷ Málková 2019, s. 3

Ve sbírce *Nikde není řečeno* se objevují metafory („horoucí slitina těla“, „na kraji ledna.“), metonymie („vrazil do nás význam / deštivého dne“), přirovnání („Kov příčky / sevřeli jsme oba v rukou / jako překvapivý studený dar.“, „nebe je špinavé jako voda z nádobí“, „esemeska obsáhla jako evangelium.“), epiteton ornans („šedá míhající těla za sklem“, „do surové fialové“, „lhostejného hotelu“), personifikace („tady bílý prostor beze slov / stínal hlavy“, „nakládací jeřáby vyhlížejí ochočeně, / šíje něžně skloněny, / cejchovány čísla tun.“, „Cypřišový les vrhá stín“).

6. Závěr

Ve svém debutu představil Hruška témata, která ho potom provázela celou tvorbou. Jsou jimi osamělost a nedostatek komunikace, které se nejvíce projevují při setkání s postavami outsiderů, hledajících uplatnění ve společnosti či bezcílně bloumajících po světě. Dále jsou jimi témata všedního dne a situací ze soukromého života lidí, kterými Hruška navazuje na Skupinu 42 a která jsou podepřena motivy shánění práce, opravy domácnosti, rodinných večeří, hádek či domácího násilí. Vykořeněnost jedinců a „neukotvenost“ vztahů přispívá k motivu neklidu, který též prostupuje celou Hruškovou tvorbou. Vztahy jsou však pro Hrušku důležité a lyrický subjekt nám neustále připomíná význam soucitného a empatického jednání v nehostinném světě, který popisuje.

Společná pro veškerou Hruškovu tvorbu jsou také témata nesmyslnosti a marnosti světa, která se v prvních sbírkách nejvíce projevují na rutinní povaze života, domácích pracích, tradicích či času volna, které je pravidelnou a krátkodobou milostí od práce, a v pozdějších sbírkách neúčelně rozměrnou a zmatenou civilizací. Postavy ve sbírkách se často dostávají do situací, jejichž marnost je reálná nebo alespoň pocíťovaná.

Témata a motivy Hruška často staví do kontrastů. Častý je pro jeho tvorbu kontrast sakrálních motivů s motivy nízkosti a každodennosti. Ve sbírce *Auta vjíždějí do lodí* se objevuje kontrast mezi vykupující intimitou a nehostinností světa. Ve sbírce *Nikde není řečeno* potom kontrast mohutnosti civilizace a křehkosti a nepatrnosti lidí.

Témata společenské a ideologické kritiky, která byla zpočátku jeho tvorby spíše subtilní, jsou v jeho pozdějších sbírkách stále výraznější a k autorově osobní rovině se tak stále více přidává rovina obecná. Hruška kritizuje konzumní společnost a její dravost a pýchu, která často předchází pád (tak jako tomu bylo u mnohých civilizací před námi). Objevují se motivy nesmyslně obřích staveb a strojů, nadnárodních korporací či složitých byrokratických systémů, jejichž obludná mohutnost je stavěna do kontrastu s nepatrnými lidskými bytostmi. Kritika ideologie je v díle Petra Hrušky přítomna již od začátku, v pozdějších sbírkách však začne být více doslovná. Téma zanikajících civilizací a jejich pozůstatků se poprvé objeví ve sbírce *Auta vjíždějí do lodí*. V každodenním životě se zde naráží na trosky starověkých civilizací, ale i na známky rozpadu té současné. Nejdůkladněji je toto téma rozvedeno v Hruškově zatím poslední sbírce *Nikde není řečeno*, která je lemována básněmi napodobujícími rozpadlé sumerské tabulky.

Ve sbírce *Auta vjíždějí do lodí* se také poprvé objeví téma cesty, podepřené motivy aut a lodí. Auta jsou pak v Hruškových sbírkách intimním prostorem, ve kterém je možno objevovat nehostinný svět.¹²⁸ Téma cesty je potom dále rozváděno ve sbírce *Nikde není řečeno*, kde cesta zprostředkovává čtenáři pohled na svět a umožňuje mu tak pocítit vlastní nepatrnost.

Pro Hruškovu poetiku je též typická tematizace fyzikálních jevů a veličin. V debutu byl tematizován hluk, v *Měsících* byl výrazně tematizovaný čas a v *Auta vjíždějí do lodí* a *Nikde není řečeno* jsou tematizovány pohyb, velikost a tíha.

Očekávání, že Hruškova tematika se přesune z osobní roviny do obecné, se tedy naplnilo pouze částečně. Osobní rovina (mezilidské vztahy, osamělost a „outsiderství“) se objevuje i v Hruškových novějších sbírkách, jen k ní výrazněji přibývá rovina obecná (téma zaniklých civilizací, kritika konzumní společnosti). Obě roviny se ale do značné míry překrývají, protože společenská kritika se vztahuje i k již zmíněné osamělosti a vykořeněnosti lidí v moderním světě. Tato osamělost a vykořeněnost postav tak v prostředí rozpadající se civilizace podává kritickou výpověď o současné době.

7. Bibliografie:

Primární literatura:

- Camus, Albert. *Cizinec*. Praha: Garamond, 2005.
- Halas, František. *Sépie; Kohout plaší smrt; Tvář*. Praha: Akropolis, 2001.
- Halas, František. *Ladění*. Praha: Československý spisovatel, 1961.
- Hruška, Petr. *Obývací nepokoje*. Brno: Host, 1995.
- Hruška, Petr. *Měsíce*. Brno: Host, 1998.
- Hruška, Petr. *Vždycky se ty dveře zavíraly*. Brno: Host, 2002.
- Hruška, Petr. *Auta vjíždějí do lodí*. Brno: Host, 2007.
- Hruška, Petr. *Darmata*. Brno: Host, 2012.
- Hruška, Petr. *Nikde není řečeno*. Brno: Host, 2019.
- Kainar, Josef. *Nové mythy*. Praha: Československý spisovatel, 1967.
- Matouš, Lubor. *Epos o Gilgamešovi*. Praha: Mladá fronta, 1971.
- Seifert, Jaroslav. *Maminka*. Praha: Československý spisovatel, 1961.
- Skácel, Jan. *Smuténka*. Praha: Československý spisovatel, 1965.
- Toman, Karel. *Měsíce*. Praha: Československý spisovatel, 1976.

Sekundární literatura:

- Balaščík, Miroslav. *Postgenerace: Zátíši a boje poezie 90. let 20. století*. Brno: Host, 2010.
- Burh, Manfred, Klaus, Georg. *Filosofický slovník*. Přel. Karel Berka. Praha: Svoboda, 1985.
- Hruška, Petr. „Zázraky z kuchyně“. *Respekt*, 2017, roč. 28, č. 38, s. 57–59.
- Janoušek, Pavel, Čornej, Petr. *Dějiny české literatury: 1945–1939*. Praha: Academia, 2007.
- Jurkovič, Ladislav. „Básně psané na kůži“. *Host*, 1996, roč. 12, č. 1, s. 142.
- Kittlová, Markéta. „Nikde není řečeno“. *iLiteratura.cz*. [online]. [cit. 24. 7. 2019]. Dostupné z: <<http://www.iliteratura.cz/Clanek/41887/hruska-petr-nikde-neni-receno>>.
- Kopáč, Radim. „Provizorium bledého ohně“. *Weles*, 2008, č. 32/33, s. 202–204.
- Kotrla, Pavel. „Hluk a ticho za prostupnou zdí“. *Tvar*, 1996, roč. 7, č. 4, s. 21.
- Manová, Vilma. *Sondy do české poezie 90. Let 20. století*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav české literatury a literární vědy, 2013.

- Langerová, Marie. „Obývací nepokoje“. *Literární noviny*, 1996, roč. 7, č. 19, s. 5.
- Lukáš, Martin. „Bez nároku na dokonalost“. *Advojka.cz*. [online]. [cit. 25. 9. 2019]. Dostupné z: <<https://www.advojka.cz/archiv/2019/20/bez-naroku-na-dokonalost>>.
- Málková, Iva. „Nikde není řečeno. Zamyšlení po prvním přečtení nové sbírky Petra Hrušky“ *Ostravan.cz*. [online]. [cit. 19. 2. 2019]. Dostupné z: <<https://www.ostravan.cz/54837/nikde-neni-receno-zamysleni-po-prvnim-pecteni-nove-sbirky-petra-hrusky/>>.
- Morganová, Pavlína, Svatošová, Dagmar, Ševčík, Jiří. *České umění 1938–1989: (programy, kritické texty, dokumenty)*. Praha: Academia, 2001.
- Pazdiorová, Helena. *Topos pokoje v poezii Petra Hrušky*. Bakalářská práce. Olomouc: Univerzita Palackého. Filozofická fakulta. Katedra bohemistiky, 2013.
- Piorecký, Karel. *V souřadnicích volnosti*. Praha: Academia, 2008.
- Piorecký, Karel. *V souřadnicích mnohostí*. Praha: Academia, 2014.
- Piorecký, Karel. „Odstavce a jiné básně“. *Tvar*, 2004, roč. 21, č. 10, s. 10–11.
- Polách, Roman. „Mezi zkázou a zkázou“. *Tvar*, 2019, roč. 35, č. 8, s. 54–55.
- Srbová, Jitka N. „Nejistota v pohybu“. *Tvar*, 2019, roč. č. 7, s. 3.
- Štolba, Jan. „Trajekt“. *Host*, 2008, roč. 24, č. 1, s. 22–23.
- Vaňková, Šárka. *Poetika básní Petra Hrušky*. Závěrečná práce. Brno: Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. Katedra literatury, 2012.
- Weiss, Tomáš. „Řečeno i pomlčeno s neobyčejnou vážností“. *Medziknihami.dennikn.sk*. [online]. [cit. 14.7.2019]. Dostupné z: <<https://medziknihami.dennikn.sk/clanky/receno-i-pomlceno-s-neobycejnou-vaznosti/>>.

Takovej sadismus ve střední Evropě

Vojtěch Černý

Zvyky

Seděli jsme v křeslech naproti sobě
V místnosti odložených hrůz
Popový rádio hrálo na chodbě
S mokryma vlasama ranní tinnitus

Znals tajemství všech lidí v tomhle městě
Ulice, který na něj vrhaj stín
Myšlenky, kterých se nikdo vzdát nechce
Zdá se, že ho ochraňují před sebou samotným

Neodcházíš kvůli strachu
Strachu z opuštění

Jenže teď je tvoje křeslo prázdný
A já ti vyčítal, že nejsi ten, kdo ví
Že tvoje starý oči nikdy nepoznaly
Příchuť toho štědře myšlenýho sobectví

Lidí, který lítaj hlavou dolů
A jejich paměť potom všem ostatním promíjí
Jsou to ty zvyky, který tě dřív zachránily
Co tě teďkon zabíjí

Neodcházej kvůli strachu
Strachu z opuštění

Básníci

Po ránu jsou ulice plný maličností
Každodenních věcí, v kterých lidi hledaj štěstí
Šeříkovy duše vycházej za úsvitu
Potácí se městem ode zdi ke zdi

A jako cizinci se koukaj k fasádám
To aby neviděli, co roste nízko
Narodili se daleko od lidí
A celej život pak hledají blízkost

A všichni jsou básníci
Odsouzený psát
Uplakanou poezii
Vyhaslí čarodějové a čarodějky
Svázaný ve světe, co nevěří na magii

Hledají blízkost na dně Vltavy
Kterou kdysi přeplaval člověk jménem Magor
V proudech, co drsnější duše by snad strhaly
Tyhlety s nevídanou obratností plavou

Hledají blízkost v Italských dálkách
Do kterých pěšky došel Karel Hynek Mácha
A já jenom ležim v Praze na posteli
A přemýšlím o všem, co jsem na sobě spáchal

A všichni jsme básníci
Všichni pláčem
Všichni máme pochyby

A jestli je svět

Jenom ve tvých zornicích

Můžeš si vybrat, jak ho uvidíš

Rorschach

Kartičky s černejma flekama
Někdy tě rozesmějí a jindy vyděsí
Měla by jsi v nich potkávat
Tak jako v zrcadle to, co máš na srdci

Lampy je vrhají na stěny
V kavárně Trafika, kde směňuješ noc za den
Nikdo z nás nemusí vědět
Jestli je tvůj úsměv pravej

Protože

Nikdo z nás neví, kdy se neusmíváš
Nezná ty důvody, proč v noci nespíš
A lidi vnímaj jen to, co do jejich představ zapadá
A koukej se na sebe jak na rorschachovy testy

Tenhle stůl udrží tajemství
I když je jedna noha rozviklaná
A i kdybych se ti svěřoval
A i kdyby jsi se mi svěřovala

To, co si řeknem budou náčrty
Pro přímý stříhy studených nůžek
Můžeš z nich někoho pochopit
Ale to ti nepomůže

.

Protože

Nikdo z nás neví, kdy se neusmíváš

Nezná ty důvody proč, v noci nespíš

A lidi vnímaj jen to, co do jejich představ zapadá

A koukaj se na sebe jak na rorschachovy testy

Petrarca

To co se stalo, nemá žádnéj smysl
Tak nevim, proč se ho tam pořád snažíš hledat
Někdy je tma prostě jenom černá
A někdy je mlha prostě jenom šedá

Až budu na dně, můžeš mi podat zpěvník
Stejně si zase všechny slova dohromady popletu
A myslíš, že by Petrarca byl šťastnější s Laurou
Než se svym sešitem plnym sonetů

Možná je to cena za lítání na snech
Že mě tenhle život, každej rok znova mívá
A myslíš, že by si Dante radši vybral bejt šťastnej
Než aby žil navěky ve svojí komedii?

Kdyby

Dostáváš jedničky za nedopsaný testy
A to, co tam napsal, to ses naučil před lety
Přežvekaný slova, záblesky z minulosti
Holky, co ti řekla, že jsou tvoje básně hluboký

Trochu se stydíš, když jsi doběhnul závod
Jen protože ostatní běžci byli nemocný
A když jsi konečně řekl někomu vlídný slovo
Vím, kdo ti věřil a vím, že byl poslední

Kdyby jsi byl někdo jinej
Kdyby jsi byl někdo jinej
Kdyby jsi byl někdo jinej
Možná by to všechno bylo zasloužený

Tohle ti říkám, protože tě chci chránit
A mám tě rád a nechci, aby jsi byl zklamanej
Můžeš si myslet jakýkoli přání
A mym úkolem je říct ti, tohle se nikdy nestane

Snažil ses přede mnou utýct do velkejch dálek
Někam kde bys byl jedinej, kdo by tě znal
Ale i když se spolu už pár let nevidáme
Nějakým způsobem na tebe pořád mluvím dál

Kdyby jsi byl někdo jinej
Kdyby jsi byl někdo jinej
Kdyby jsi byl někdo jinej
Možná by to všechno bylo zasloužený

Básníci 2

Moje hlava zní jako skateboardisti na Letný
Mají park na vnitřní stěně mojí lebky
Vždycky jsme tu my a pak jsou tu ti ostatní
Vždycky jsou tu ti, co jsou, a ti, co nejsou bez chyb

Řekli nám, že na prknech máme skákat do vejšky
A o záda ostatních odřeme si hrany
Řekli nám, že všichni máme na výběr
Že máme na výběr, chtít všichni to samý

Potom se všichni vracíme domů
Do bezejmenejších postelí obejmout něhu
Atomy oddělený od atomů
Ostrovy bez společnejch břehů

Světě chyba není v lidský povaze
Ale v tom jak roztáčíš svoje soukolí
Na první pohled děláš si o mě obrázek
Ale mohl bych bejt úplně kdokoli

Mohl bych bejt pán ve drahým obleku
Kterej když si sundá, nic z něj nezbude
Mohl bych bejt paní v supermarketu
Pro kterou se práce stala jejím osudem

Mohl bych bejt dítě, kterému nutěj sladkosti
Se svojí pusou plnou černejch zubů
Mohl bych hnanej s mejdlem v ruce
Do plynový komory nočního klubu

Mohl bych bejt ruka, kterou používaj ke psaní

Mohl bych bejt obočí, co používaj k mračení

A jestli mi ještě zbejvá nějaká naděje

Jak by ji mohli mít i všichni ostatní

Neviditelný

Dáváš si ruce do mých kapes
Říkáš mi, že je to proto, aby mi nezmrzly
Možná, že teď to všechno chápeš
Ale jak dlouho ti ještě bude záležet na mém pohodlí

Tvůj dům je směrem do kopce
Zejtřejší den bude plnej trápení a práce
Chci život sledovat z povzdálí
Ale přesto jako všichni lidi
V půl druhý ráno říkáš dnešku zejtřek
I když jsme ještě nespali.

V noci nad střechami našich domů
Visí neviditelný střechy
Chrání naše duše před deštěm
Chrání je od neplechů

Nevim, čím to je, že v tomhle věku
Přijde všem lidem beznaděj tak hrozně cool
Řekl jsem, když podalas mi deku
Ještě předtím než jsem se v předsíni zul

Známe se asi pět minut
Jenže mé známosti se počítají na hodiny
A v nejlepším tak na dny
Dali jsme si hodně piva
Hodně se vytahovat a říkat svůj scénář
Je pro mě teď tak snadný

V noci nad střechami našich domů
Visí neviditelný střechy
Chrání naše duše před deštěm
Chrání je od neplechy
Ale ráno ty střechy zmizej
A všechen déšť na naše duše napadá
Ráno uvidíš jak kdo vypadá

Puberta

Dvouhlavej kluku, koukni se do kamery
A místo sýru zašepť slzy
Dvouhlavej kluku, můj příteli i nepříteli
Zpaměti se nauč všechny věci, co tě mrzí

Díval ses na lidi ve veškerý jejich slávě
Pouštěl sis jejich písni už tolikrát
Aby jsi mezi ně mohl jednou patřit
Musel jsi se naučit, od sebe lidi odehnat

Dvouhlavej kluku – nejvzornější synu
Každý večer buď před klubem pod nápisem vstup
Tolik jsi chtěl prožít všechnu jejich vinu
Tolik jsi chtěl prožít všechnen jejich stud stud

Dvouhlavej kluku nauč se modlitby
Pravdy, který před oltář města nás všechny dohání
9 manter pro sebelásku, 10 znaků toxickýho vztahu
11 způsobů jak vyléčit svý vzorce chování

Chtěl jsi bejt spasitel všech těch lidí
Který sami žádnou spásu nehledaj
Co na tý beznaději všichni vidí
Co na tý beznaději všichni maj

Císař

Co by se stalo, kdyby čínskej císař
Nespálil svou flotilu lodí
Kde by teď ležel jakej přístav
Kdo z nás by teď kudy chodil

Co by se stalo, kdyby v Holandsku
V roce čtyřicátym pátym
Jeden člověk věřil na lásku
Co by se vešlo na ty zbylý stránky

Co by se stalo, kdyby penicilin
Někdo vynalezl o pár let dřív
Koho bychom potom zachránili
Kdo by se dneska narodil

Vyběh' jsem ven do podzimní noci
Už jsem se vůbec nechtěl hádat
Koupil jsem si svý první cigarety
Ruce se chvěly, oheň z nich padal

Co by se stalo, kdybych řekl tohle
Co kdybych neřek radši vůbec nic
Co kdybych ve svejch silnejch stránkách byl jinej
A v těch slabejch aspoň stejnej jako ostatní

A události ty jsou jako řeky
Všechny se do jedné slíjí
Jsou to noční lampy, co píšou do deky
Alternativní historii

Pomsta

Nevěřím ti ani trochu tvejh starostí
Nevěřím ti ani špetku tvýho soucitu
Když odpovídáš jedovatým hlasem

Proč bych ti měl opětovat svojí vděčností
A bejt ti vděčnej za to, že jsi tu
Nejsi ten, kdo mě dostal tam, kde jsem

A potom pořád dávat pozor,
Bát se, když záclony se trošku pohnou
Když lednice tiše zaskučí

Vážně si myslíš, že mi tím pomáháš
Že je to všechno pro moje dobro
Myslíš si, že mě tím přesvědčíš

A vždycky říkáš
To se mi stává vždycky
Jen ty nechápeš mý sny

A tvý kámoši se s nenávisťív dívaj
Na každýho, kdo ti kdy věřil
Než přiznat chybu, je občas snažší
Litovat se cizím peřím

Nasedneš do auta, hrdina z předměstí
Co tě pohání ve tvý zlobě
Co se ti všechno honí hlavou

Posedlej pomstou v krabici od slibů
Jako dárek, kterej dáváš jen sám sobě
A potom předstíráš, že z něj máš radost

A vždycky říkáš
Něco jinýho než děláš
Redefinice těla

A tvý kámoši se s nenávisí dívaj
Na každýho, kdo ti kdy věřil
Než přiznat chybu je občas snažší
Litovat se cizím peřím

Vítkov

Je to jarní den,
V tomhleto městě
Peřiny mlhy uř se vytrácej

Jdeř po Vítkově
Zase je potkář
Ař ráno půjdeř do práce

Teď se urazil
Pod fousy si mumlá
Rebelství hlavně ve snech rozvíjí

Je to překvapení
Kdyř v u piva večer
Zapáleně hájí anarchii

Jeho kamarád
V kapele hraje
A přesto pak po koncertě stojí sám

Kdyř uř ztratíš ji
Důvěru k lidem
Zbývá ti jenom cesta ke hvězdám

Ona teď bydlí
U rodičů v bytě
Seřzene práci, ař bude sezóna

Furt polehává
Zas jako dítě
Tak proč se pořád cítí unavená

Její bejvalej
Pořád je na dně
Pořád řeší, jak před ní vypadá

Je to o kejhák
Brát věci vážně
A zvlášť ty, který vážně беру já

Když jsi vyhnal nás
Ze svejch zahrad
Čekali jsme dlouho než se rozední

Pak jsme stavěli
Tohleto město
Dokončili jsme ho v sedmym dni

Všichni smějí se
A štěstím brečí
Ruce plný plánů stavebních

Jenže my jsme z nich
Zapomněli vyčíst
Že život nikdy neměl být perfektní

Radúza

(A tvoje vrásky zněj ti v hlase
Pozdravy pro všechny ty neznámý, co tě znaj
A tvý obavy jsou jako bílý vlajky
Kterýma se dáváš ostatním lidem všanc)

Svět je oko za oko, svět je zub za zub
Zabij, nebo tě zabijou
Řekla jsi v jednom rozhovoru
Pro televizi nebo rádio

Bylo to to, co sis odnesla
Ze své cesty kolem světa
Nebo ze svý cesty Českem
S kytarou

Byla to hvězda nebo kříž
Co vyhnala tě do nebeskejch výšin, kam nepatříš
Pak mineš poslední schod a vstoupíš do prázdna
Proč jseš tak cynická, když všechno, na co čekáš, je zázrak

Prosim nezapomeň, že i ve vyschlý řece
Můžeš vleže vidět hladinu
A že i na zádech podplacenýho soudce
Můžeš spatřit křídla hrdinů

Vim, že teď předstírám, že toho vim víc
Než víš ty, osoba, kterou vůbec neznám
Vím jen, že můžeš najít největší krásu
I v bytosti, co si o sobě myslí, že je hrozná

Byla to hvězda nebo kříž

Co vyhnala tě do nebeskejch výšin, kam nepatříš

Pak mineš poslední schod a vstoupíš do prázdna

Proč jseš tak cynická, když všechno, na co čekáš, je zázrak

Závislost

Nosí ti ji sem, vždycky v kapuci
Sousedí si, šeptají, že jseš asi línej
Na svoji televizi se nikdy nedíváš
Ale když ji vypnu tak zakřičíš nevypínej

Ráno se rozjíždíš jen proto
Aby jsi se večer zastavil
Do práce chodíš jen abys pak měl
Své dvě hodiny zábavy

Už nevíš, jestli je ta tvář
Krásná nebo ošklivá
Oči tě štípou a pálí
A přesto se musíš podívat

Tenhle dům tě svírá, dusí
Pod peřinovou závějí
Ale když se bez ní chodit nenaučíš
Tak jak bys mohl odejít

I když prokážeš svou odvahu
Hladkým vpichem jehly do pleti
Stejně se pak k tobě bude
Chovat jako k dítěti

Už nevíš, jestli je ta tvář
Krásná nebo ošklivá
Oči tě štípou a pálí
A přesto se musíš podívat

Už nevíš, jestli je ta tvář
Krásná nebo ošklivá
V srdci je lehký příkaz
Na tváři hluboká zábava

Čísła

Vědělas, jak se značí
Písmeno „ch“ ve fonetický řeči
Tys byla doktorka, můžeš vyprávět o lidských svalech

Tady za zdma je láska silnější
Než tam venku, přežívá ve skrýši
Protože, když nás spolu chytanou, bude to malér

Mluvíme spolu přes tenkou stěnu
Připsali čísla k našim jménům
Teď už nám nikdo jinak než číslama neříká

Tenhle svět nebyl stvořený pro nás
Pustá krajina bez zákona
Možná milujem proto, že nám láska pořád uniká

Vědělas kam rorýsi každou zimu mizej?
Četl jsem to kdysi v jedný knize
Teď už si možná nikdy žádnou knížku nepřečtu

Toužíme po každý malý změně
Chodíme ven jen jednou denně
Hlavy máme skloněný, chodíme v kolečku

Nechápu, že se ti nehnusím
Páteř mám roztrhanou na kusy
Kéž bych měl na cáry rozervanou jenom košili

Jeden z vězňů říkal
Že mu nevadily ty čísla
Se ztrátou lidství už se stejně všichni dávno smířili

Metropole

Na povrchu pořád ještě dýchá živá kůže
Město na ní nasadilo kabát z oceli
Teď každá neděle do zapomnění kluše
A každý ráno v tomhle městě je znova pondělí

Pod zemí rotujou na věky parní stroje
Vítr každou chvíli vane puch rybiny z Vltavy
Tys jednou řekl, co chci to bude moje
A nikdo mě v tom nikdy nemůže zastavit

A já jsem z dálky zaslechnul, jak někdo jinej křičí
Hlas zněl odněkud z balkónu z osmého podlaží
A věděl jsem, že metropole otevřela oči
A jako tráva pod betonem projevila vůli žít

A proces začal, rozhejbaly se stroje
A my jsme byli jenom pára, jenom chabý dozvuk
Jak můžeš vědět, že jsme ještě živí
Když jsi nikdy nevyslechnul ani jednu prosbu

Trosky

Ve vymrzlym pokoji, rozbitý topení
Pod parapetem se můry usadily
Horečky padaj schránkou, vždycky týdenní
Už zase mi zamrzly všechny síly

V autobusech lidi hrajou tu hru
Kdy koukaj do očí a čekaj, kdo je sklopí
Neni to prohra, když uhneš první
Naopak je to svoboda, umění zamýst stopy

Co se to stalo, dřív jsem tu měl věci
Co se to stalo, dřív jsem měl přátele
Kdysi jsem vzal kladivo a všechno tady zničil
A rozbil okno, snad jako výstřelek

Říkají, že prej sám sebe porážim
Že schválně štěstí jsem ztratil
Pro svobodu uhnout první pohledem
V buse, co jezdí po bezpečný trati

Básníci 3

I.

A všichni, všichni jsme básníci
Svázaný mocí, která nám náleží
Hledáme užitek pro modrou oblohu
Hledáme užitek pro písčiny pobřeží

A všichni máme tak jemný tváře
A máme tak jemný ruce
Že se jenom v krutém boji uplatní
A každým pohybem píšeme příběhy
Co za nás filmují oči ostatních

Něhu jsme nevytřáslí ani z parního stroje
Blízkost jsme nenašli ani na dně Vltavy
Ve světě, kterej řekl, co chci to bude moje
A nic mě v tom nikdy nemůže zastavit

V paměti nosíme věty z raného dětství
Hluboko vytesaný jako klínem do skály
A k čemu je nám vědět, že štěstí není o výhře
Když už jsme všichni stejně dávno prohráli

Takovej sadismus tady v Evropě
Křičela stará paní v náhodnejch větách
Polilo jí auto, co kropilo vyschlý ulice
Paní co křičíte, vždyd' není konec světa

Moc toho nevím, ale z toho co jsem přečet
Bych řekl, že je to ticho, co předchází pád
Před koncem světa nebudou lidi křičet
Před koncem světa se lidi budou smát

A teď se všichni baví a nám nezbejvá čas
Nesoudit toho, kdo nás nebude soudit
Nestihnem najít blízkost, než bude uplná tma
Předtím než zamrznou Golský proudy

II.

A všichni jsme básníci
Všichni potřebujem ten hlas, co nám odpoví
Možná, že problém není v tom, že nejsme milovatelný takový, jaký jsme
Ale jenom právě takoví